

การศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังความสำนึกในความเป็นคนไทยแก่นักเรียน
ชาวเขาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

เขตการศึกษา 8

นายเทพไท ศรีคำรณ

คุนยวิทยทรพยาอร
จฬาลงกรณมหาวิทยาลัย
วิทธานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

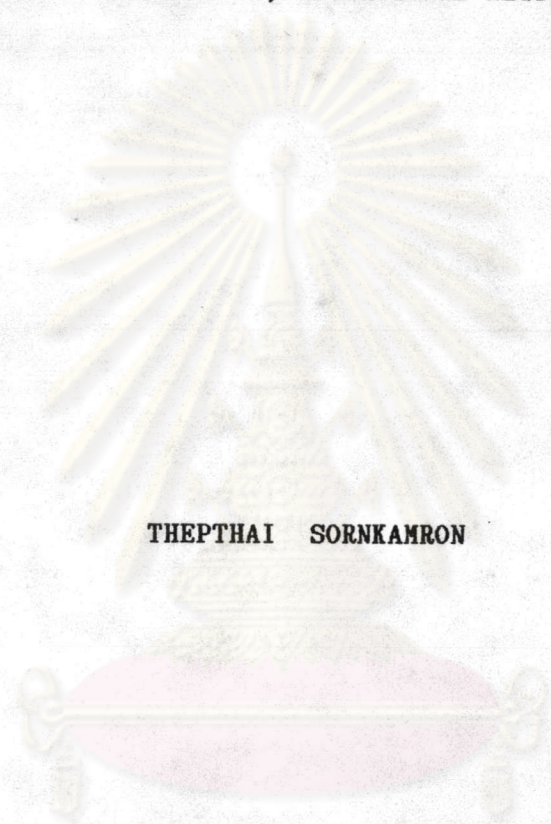
ISBN 974-579-946-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 1522154A

018306

A STUDY OF INSTRUCTIONAL PROCESS FOR INCULCATING THAI IDENTITY
CONSCIOUSNESS TO THE HILL TRIBE STUDENTS IN ELEMENTARY SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY
EDUCATION COMMISSION, EDUCATIONAL REGION EIGHT

THEPTHAI SORNKAMRON

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Education

Department of Elementary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-579-946-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังความสำนึกใน

ความเป็นคนไทยแก่นักเรียนชาวเขาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

โดย นายเทพไท ศรีคำรณ

ภาควิชา ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ พชรวรรณ จันทรางศุ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

พชรวรรณ

-----คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

กฤษณา 11/22/25

-----ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา แชนมณี)

พชรวรรณ จันทรางศุ

-----อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ พชรวรรณ จันทรางศุ)

11 Somchai Oelstner S

-----กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.แรมสมร อัยสุภาพร)

เทพไท ศรคำรณ : การศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังความสำนึกในความเป็นคนไทยแก่นักเรียนชาวเขาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 (A STUDY OF INSTRUCTIONAL PROCESS FOR INCULCATING THAI IDENTITY CONSCIOUSNESS TO THE HILL TRIBE STUDENTS IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION, EDUCATIONAL REGION EIGHT)
อ.ที่ปรึกษา : รศ.พชรวรรณ จันทรางศุ, 360 หน้า. ISBN 974-579-946-7

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังความสำนึกในความเป็นคนไทยแก่นักเรียนชาวเขาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนควบคุม กำกับ นิเทศ และติดตามผลการจัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังความสำนึกในความเป็นคนไทยแก่นักเรียนชาวเขาอย่างใกล้ชิด ผู้บริหารพัฒนาครูให้มีความรู้ด้านการสอนนักเรียนชาวเขาโดยส่งครูเข้ารับการอบรมและเชิญเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมให้ชาวเขามาให้ความรู้แก่ครูในด้านการสอนภาษาไทย ด้านการเกษตรแผนใหม่และด้านขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของชาวเขา

ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังความสำนึกในความเป็นคนไทยแก่นักเรียนชาวเขา ครูกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กเรียนเห็นความสำคัญของการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ให้นักเรียนสามารถปฏิบัติงานในการทำการเกษตรแบบถาวรและนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ และให้นักเรียนนำความรู้ด้านการปกครองไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในการสอนภาษาไทยแก่นักเรียนชาวเขาครูจัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนคัดลายมือและเขียนตามคำบอกและจัดให้มีการประกวดการอ่านคล่อง-เขียนคล่อง ในการสอนการเกษตรแก่นักเรียนชาวเขาครูจัดกิจกรรมโดยวิธีให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของการประกอบอาชีพการเกษตรในท้องถิ่น และจัดให้มีการฝึกปฏิบัติการทำกรเกษตรในโรงเรียน ในการสอนด้านการปกครองแก่นักเรียนชาวเขาครูจัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนอภิปราย อธิบายชี้แนะ ทศนศึกษา และจัดให้มีป้ายนิเทศ คำขวัญ บทความ บทกลอน และคติเตือนใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองไทย

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

C240856 : MAJOR ELEMENTARY EDUCATION
KEY WORD : INCULCATING/THAI IDENTITY/HILL TRIBE STUDENTS

THEPTHAI SORNKAMRON : A STUDY OF INSTRUCTIONAL PROCESS FOR
INCULCATING THAI IDENTITY CONSCIOUSNESS TO THE HILL TRIBE STUDENTS IN
ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE
NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION, EDUCATIONAL REGION EIGHT.
THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.PACHARAWAN CHANDRANGSU, 360 PP.
ISBN 974-579-946-7

The objective of this research was to study the instructional process for inculcating the consciousness in Thai identity to the hill tribe students in elementary schools under the Jurisdiction of the Office of the National Primary Education Commission, Educational Region Eight.

The outcome of the research indicated that school administrators closely controlled, supervised, and informed the teachers, and followed the accomplishment of the instructional for inculcating Thai identity to the hill tribe students. The administrators developed the teachers' ability in teaching hill tribe students by sending them to training courses and inviting officers responsible for the development and welfare of the hill tribes to give them lectures in terms of how to teach the Thai language, new systems of agriculture, and the traditions and customs of the hill tribes.

The instructional for inculcating consciousness of a Thai identity in the hill tribe students, the teachers' purpose was to make the students realize the importance of using the Thai language in their daily lives, enabling the students to apply what they learnt in class to permanent agricultural practice and of earning their living and enabling the students to use their knowledge about growing in their daily lives. To teach hill tribe students the Thai language, the teachers held activities, that is, to let students were handwriting practice and dictation and holding contests in efficient reading and writing. In order to organize courses on agriculture for hill tribe students, the teachers held activities, that is, to let students discuss present situations and problems in pursuing an agricultural career in the local area and held by making the students take part in agricultural activities in school. To teach hill tribe students about growing, the teachers held activities, that is, to let students discuss, lecture, and educational tour and held by making posters of slogans, articles, verses and mottoes concerning the exercising of the rights and duties of Thai citizens.

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ พชรวรรณ จันทรางศุ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความรู้ ข้อแนะนำและช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา แคมมณี ประธานการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.แรมสมร อยู่สถาพร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาแก้ไข ปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาเสียสละเวลาตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ อย่างดียิ่ง คุณธงชัย แยมสรวล ที่ช่วยเป็นธุระจัดการเรื่องพาหนะและเป็นเพื่อนร่วมเดินทางใน ระหว่างที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูล คุณสุทธิศักดิ์ คาราวีโรจน์ ที่เป็นธุระช่วยจัดพิมพ์แบบสอบถามสำหรับการวิจัย ขอขอบคุณหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเขาชัยยศและเพื่อนร่วมงานในสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอเขาชัยยศทุกคนที่ให้ความห่วงใยผู้วิจัยเสมอมา

เนื่องจากวิทยานิพนธ์นี้ได้รับทุนอุดหนุนการค้นคว้าและวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 6,700 บาท ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ความดีของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา และ บุรพจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย จนสามารถทำวิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จจุล่งด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย-----	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ-----	จ
กิตติกรรมประกาศ-----	ฉ
บัญชีตาราง-----	ญ
บทที่	
1 บทนำ-----	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา-----	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย-----	10
ขอบเขตของการวิจัย-----	10
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย-----	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ-----	12
2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง-----	13
ความหมายของความสำนึก-----	13
ลักษณะของความสำนึก-----	14
กระบวนการเกิดความสำนึก-----	28
วิธีการปลูกฝังความสำนึก-----	30
ความเป็นมาของชาวเขาในประเทศไทย-----	40
ลักษณะความสำนึกในความเป็นคนไทยที่ควรนำมาปลูกฝัง ให้แก่เด็กเรียนชาวเขา-----	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังความสำนึกในความเป็นคนไทยแก่นักเรียนชาวเขา-----	59
การปฏิบัติงานของครูที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังความสำนึกในความเป็นคนไทยแก่นักเรียนชาวเขา-----	79
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง-----	
3 วิธีดำเนินการวิจัย-----	95
ขั้นเตรียมการ-----	95
ตัวอย่างประชากร-----	95
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย-----	98
การเก็บรวบรวมข้อมูล-----	102
การวิเคราะห์ข้อมูล-----	103
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล-----	106
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล-----	107
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ-----	204
วัตถุประสงค์ของการวิจัย-----	204
วิธีดำเนินการวิจัย-----	204
สรุปผลการวิจัย-----	206

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
อภิปรายผลการวิจัย-----	215
ข้อเสนอแนะ-----	234
รายการอ้างอิง-----	237
ภาคผนวก-----	247
ประวัติผู้เขียน-----	360

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนตัวอย่างประชากรที่ใช้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจังหวัด---	97
2 รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สังเกตสภาพทั่วไป และใช้สำรวจเอกสารต่าง ๆ-----	98
3 จำนวนผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ศาสนาที่นับถือ และประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน-----	110
4 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามชั้นที่เปิดสอนในโรงเรียน ขนาดของ โรงเรียน เพ้าของนักเรียนชายเขา และจำนวนหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องกับพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้าน ที่โรงเรียนตั้งอยู่-----	109
5 จำนวนผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามระดับการให้ความสำคัญและ จำนวนผู้มีส่วนช่วยโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝัง ความสำนึกในความเป็นคนไทยแก่นักเรียนชายเขา-----	114
6 จำนวนผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามวิธีการวางแผนและกำหนด วิธีดำเนินงาน-----	116
7 จำนวนผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามวิธีการบริหารหลักสูตร-----	125
8 จำนวนผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามวิธีการดำเนินงานด้านนโยบาย การจัดการเรียนการสอน-----	128
9 จำนวนผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามระดับการให้ความสำคัญต่อ การจัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังความสำนึกในความเป็น คนไทยในด้านต่าง ๆ-----	133

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
10 จำนวนผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามวิธีการนิเทศการศึกษา-----	134
11 จำนวนผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามวิธีการวัดผลและประเมินผล---	137
12 จำนวนผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น--	139
13 ค่าเฉลี่ยน้ำหนักสภาพปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนในการจัด การเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังความสำนึกในความเป็นคนไทย แก่นักเรียนชาวเขา-----	141
14 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามเพศ อายุ ศาสนาที่นับถือ วุฒิต่าง การศึกษา เชื้อชาติ และประสบการณ์ในการสอน-----	144
15 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามการได้รับการอบรม การได้รับความ ร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการรับทราบนโยบายเกี่ยวกับ การจัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังความสำนึกในความเป็น คนไทยแก่นักเรียนชาวเขา-----	147
16 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามความสามารถในการพูดภาษาชาวเขา---	149
17 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามวิธีการเตรียมการสอนภาษาไทย-----	150
18 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ภาษาไทย-----	152
19 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามกิจกรรมที่ครูใช้ในการสอนภาษาไทย และค่าเฉลี่ยน้ำหนักการใช้กิจกรรมแต่ละชนิดในการสอนภาษาไทย--	154
20 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามชนิดของสื่อการสอนที่ครูใช้ในการสอน ภาษาไทยและค่าเฉลี่ยน้ำหนักการใช้สื่อการสอนแต่ละชนิดในการ สอนภาษาไทย-----	157

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
21 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามวิธีการวัดผลและประเมินผลภาษาไทย---	159
22 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามวิธีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ภาษาไทย-----	161
23 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นในการ จัดการเรียนการสอนภาษาไทย-----	162
24 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามวิธีการเตรียมการสอนในด้าน การเกษตร-----	163
25 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการเกษตร-----	165
26 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามชนิดของสื่อการสอนที่ครูใช้ในการสอน ด้านการเกษตร และค่าเฉลี่ยน้ำหนักการใช้สื่อการสอนแต่ละชนิด ในการสอนด้านการเกษตร-----	167
27 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามวิธีการวัดผลและประเมินผลด้าน การเกษตร-----	168
28 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามวิธีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการเกษตร-----	169
29 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นในการ จัดการเรียนการสอนด้านการเกษตร-----	170
30 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามวิธีการเตรียมการสอนในด้าน การปกครอง-----	171

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
31 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านการปกครอง-----	173
32 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามวิธีการใช้สื่อการสอนในด้าน การปกครอง-----	183
33 ชนิดของสื่อการสอนที่ครูใช้ในการสอนด้านการปกครองเรียง ลำดับจากมากไปหาน้อย-----	184
34 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามวิธีการวัดผลและประเมินผลด้าน การปกครอง-----	185
35 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามวิธีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้าน การปกครอง-----	186
36 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นในการ จัดการเรียนการสอนด้านการปกครอง-----	188
37 ค่าเฉลี่ยน้ำหนักสภาพปัญหาของครูในการจัดการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังความสำนึกในความเป็นคนไทยแก่นักเรียนชาวเขา-----	189
38 สภาพการจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน และภายในห้องเรียน----	192
39 ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชาวเขาจำแนก ตามความสามารถในการพูด การอ่าน การฟัง และการเขียน-----	198
40 จำนวนครูผู้สอนจำแนกตามวิธีสอนเพื่อปลูกฝังความสำนึกใน ความเป็นคนไทยแก่นักเรียนชาวเขา-----	200